

El problema català

En els primers compassos de la preparació de la festa de la Mare de Déu de la Mercè de Calldetenes, em van demanar les sagristanes si a la missa vindria mossèn Torreblanca. Jo, que creia que coneixia tot el clergat diocesà, em vaig quedar que no sabia si

ho havia sentit bé. En la meua llista no hi havia cap Torreblanca. Gratant, gratant, va resultar que es tractava ni més ni menys que d'un monsenyor, en Josep Jutglà i

Caralt, el que havia estat des de ben antic secretari familiar del gran bisbe que fou de Vic Ramon Masnou (+2004) i després va continuar servint, com a secretari de visites pastorals, el bisbe de la transició democràtica, Josep Maria Guix (+2009). O sigui que mossèn Torreblanca, per als de Calldetenes, era fill d'aquesta casa situada rere l'església de Sant Francesc s'hi moria. L'última vegada que va poder venir a missa de festa major fou el 2017; ja anava molt just i li vàrem concedir l'honor de presidir el besamans de la Mare de Déu al final de la celebració; fou una ocasió exquisida perquè molta gent el pogués saludar i, ves a saber, sinó acomiadar-se'n abans no caduqués del tot la seva salut.

Tot plegat significa que la lletra de mossèn Pepito es troba a tots els llibres de les parròquies del bisbat, perquè era qui redactava les cròniques de les visites pastorals i donava els vistiplau finals als registres de batejos, matrimonis i exèrquies. No tan sols això, sinó que, per estar a l'ombra dels bisbes de Vic de la segona meitat del segle XX, va arribar a conèixer absolutament tothom, tant de l'Església, com de la política i de la societat en general; i no tan sols del bisbat de Vic, sinó de tot Catalunya. No en va, fins i tot va

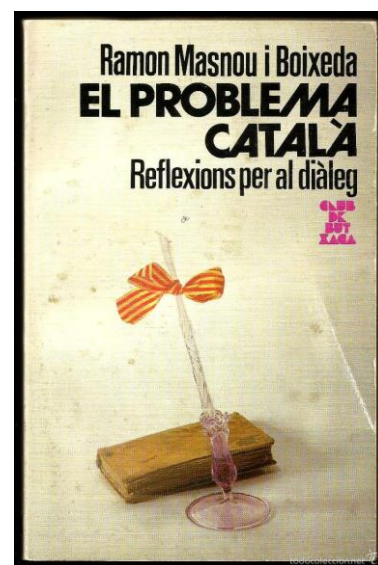
Mons. Pepito a la sortida de l'enterrament del bisbe Guix a la catedral de Vic, 1 de juliol de 2009

acompanyar el bisbe Masnou al Concili Vaticà II a Roma (1962-65); un esdeveniment que, pel que sembla, els va superar bastant a ambdós, tant, que no en volia parlar mai, ni tan sols quan vaig anar a entrevistar Mons. Masnou per al projecte de la meua tesi doctoral en teologia i, sorprès de mi, em va declinar la invitació.

Vist en perspectiva, he tingut dos grans bisbes a la meua vida sacerdotal, que continuen la tradició d'un Torras i Bages (+1916), d'un Hartalejo (+1782) i fins d'un abat Oliba (+1065). Quina sort que hem tingut en aquesta terra del centre de Catalunya i quina necessària prudència que hem de menester, per no llençar-ho tot per la finestra en poc temps!

Monsenyor Jutglà, finat aquest octubre de 2019 amb 91 anys de vida, m'ha fet pensar en la seva feina de secretari del bisbe Masnou, perquè per les seves mans havien d'haver passat els escrits episcopals més compromesos. O sigui que me n'he anat a extreure de la lleixa l'obra del bisbe Masnou «El problema català», publicat el 1986 i que

va marcar tota una època. Amb la sorpresa per a mi, després de tants anys, de descobrir que el subtítol resa «Reflexions per al diàleg»; en efecte, un diàleg que no hi és, ni arriba, ni se l'espera. Una obra que s'hauria de posar en la línia de «La tradició catalana» de Torras i Bages (+1916), a prop de qui està enterrat a la catedral de Vic. Cal comptar-la, al seu torn, en una línia literària i històrica de «Notícia de Catalunya» (1954) de Jaume Vicens Vives i, al País

Valencià, «Nosaltres els valencians» (1964), de Joan Fuster. Molt més proper en el temps, cal considerar-la en relació directa amb el document conjunt de l'episcopat, «Arrels cristianes de Catalunya» (1985). El mateix bisbe publicà, deu anys més tard, «Carta sobre

el bisbe Masnou al seminari de Vic, anys 1960

nacionalismes», reblant algunes qüestions esparses d'un llibre que s'havia traduït i publicat, entre d'altres, a l'anglès, francès i italià. Els hereus de Mons. Jutglà encara n'han trobat un petit dipòsit, guardat escrupolosament i piadosa a la seva habitació de la casa sacerdotal del vigatà Parc Balmes, on acabà els seus dies.

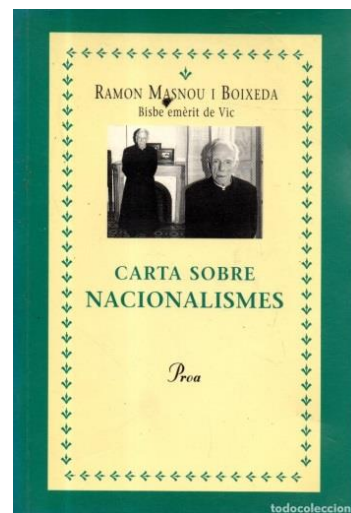
Masnou publicà «El problema català» un cop retirat el 1984, essent ja bisbe emèrit. L'obra consta de 30 capítols força curts i, per tant, molt abordables. Els títols dels mateixos indiquen el sentit de la seva exposició: «per què un bisbe parla del problema català», «nacionalisme català i castellà», «com es veu Castella des de Catalunya», «separatisme», «la guerra i la postguerra», «els polítics i els partits» o «Catalunya serà cristiana o no serà?», per posar alguns exemples. Vist amb el pas dels temps, crec que es tracta avui en dia de conceptes plenament assumits per la cultura bàsica del país d'aquí, però potser no tant el d'allà. Encara més, des del moment actual, aquelles qüestions ens poden semblar superadíssimes per tèbies i blanques. Però no és així, bàsicament perquè de l'altre costat, com s'ha dit a bastament, no hi ha ningú que es posi al telèfon, ni que vulgui parlar, *sit and talk*. Encara més, cal posar l'obra en la seva justa mesura: el bisbe Masnou va ser el

primer a publicar les seves cartes pastorals en català, seguint aquell manament antic, provinent ja del Concili de Trento (1562), que la catequesi i la formació del poble s'havien d'impartir en la llengua pròpia. «Que si hi ha problema català? -diu el bisbe només encetat el tema- Doncs la història ho diu ben clar. Hi ha història de fets ingrats que no hi serien si no n'hi hagués hagut. No ha pas faltat abundor de malentesos, antipaties, incomprendiments, sospites, injustícies, autoritarismes i subversions. Hi ha hagut guerres calentes i fredes. La mateixa guerra i la postguerra del l'any 36 no va pas estar exempta de l'influx del problema català.»

De fet, Hilari Raguer explica, en el seu recent llibre «Tres catalans de la tercera Espanya» (2019), que la guerra del 1936 fou una guerra contra Catalunya, ni més ni menys. Allí, recull unes paraules primer del canonge Carles Cardó (+1958), quan reconeix que es varen passar tres segles de «renunciament del català, durant els quals no tinguérem ni un savi, ni un poeta, vivint rellotgats [...] Sols vàrem tenir sants [...] Quan la ciència va menystenir el català, l'Església va salvar-lo.» I rebla aquestes paraules Carrasco i Formiguera (+1938), afusellat a Burgos, nacionalista, catòlic i de dretes, quan diu el 1919: «sent la llengua catalana obra de Déu, reconeguda i beneïda per l'Església, ella és el medi natural i obligatori de l'oració i de la transmissió de la paraula divina per als fills de Catalunya. [...] L'evangelització en llengua estrangera és un costum detestable [...] i destructor de la fe.»

Per acabar, quedem-nos amb les darreres línies del llibre del bisbe Masnou, quan contextualitza: «El patriotisme, el considerem transcendit per la fe i la vivència cristiana. Jesucrist va estimar la seva terra i va ser patriota, però va donar preferència al Regne de Déu. Jesús no va fer directament problema de les

relacions polítiques tristes entre jueus i la dominació romana, ni tampoc en va fer dels problemes interns del país. Ell no era rei dels regnats d'aquet món, sinó salvador dels homes de tots els països i de tots els temps. La seva doctrina, però, ja era suficient, indirectament, per a resoldre els problemes que compliquen la vida dels homes i dels pobles, quan aquests cerquen sincerament la llum de la veritat i no els manca la bona voluntat. El més important en la vida de l'home és ser redimit, ser fill de Déu coherent i arribar amb carta neta de ciutadà a la pàtria del cel. Haver tingut una pàtria terrenal més sortosa o més incògnita, és cosa tanmateix important, però el que cal és mantenir-la sempre referida al Regne de Déu, sabent que així la pàtria de la terra també se'n sent afavorida. Els valors que en brollen mantenen viva la flama de la justícia, de la germanor i de la pau entre els de casa i amb els veïns.»

Déu nos do pau, concòrdia, fe i cultura, merescudament.

Jordi Castellet i Sala, teòleg i escriptor
jordi.castellet@guifi.net – 649284074